

Τὸ νέον ἔργον τοῦ Στάνλεϋ. Συγχρόνως μὲ τὴν ἀγγλικὴν ἐκδοσὶν δὲ δημοσιευθῇ περὶ τὰ τέλη μαίου καὶ ἡ ἀδεία τοῦ συγγραφέως γενομένη γερμανικὴ μετάφρασις τοῦ νέου ἔργου τοῦ Στάνλεϋ ὑπὸ τὸν τίτλον «Im dunkeln Afrika» (Ἐν τῇ σκοτεινῇ Ἀφρικῇ). Ἡ τιμὴ τῆς γερμανικῆς μετάφρασεως, καίπερ ἐκτυπωθησομένης μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς τελειότητος καὶ κομψότητος, δὲ εἶνε κατὰ τὸ ἡμῶν μικροτέρα τῆς τιμῆς τῆς ἀγγλικῆς ἐκδόσεως, δὲ τιμῶνται δηλαδὴ οἱ δύο τόμοι ἀδικοῦ μὲν 20 μάρκων δεδεμένοι δὲ κομψῶς 22 μάρκ. Ἀνάλογος πρὸς τὴν μεγάλῃν σπουδαιότητι τοῦ περιεχομένου δὲ εἶνε καὶ ἡ ἐσωτερικὴ διακόσμησις τοῦ ἔργου. Οἱ δύο τόμοι δὲ κοσμηθῶσι δι' 140 εἰκόνων, τὰς ὁποίας ἐπεξεργάζονται διασημότατοι καλλιτέχναι κατὰ τὰς ἰδιοχειρῶς ὑπὸ τοῦ Στάνλεϋ γενομένας ἰχνογραφήσεις, φωτογραφήσεις καὶ περιγραφάς. Μεταξὺ αὐτῶν εὐρίσκονται καὶ 14 μεγάλου ἐνδιαφέροντος χάρται, τοὺς ὁποίους ὁ Κεδίβης τῆς Αἰγύπτου ἐθηκεν εἰδικῶς εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ Στάνλεϋ· ἐκτὸς δὲ τούτων δὲ προσαρτηθῶσι καὶ τρεῖς μεγάλοι γεωγραφικοὶ χάρται, ἐφ' ὧν γραφικῶς παριστάνονται τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν τῆς ἐκστρατείας.

Ἐκ τοῦ πλουσιωτάτου καὶ ἐκτάκτως ἐνδιαφέροντος περιεχομένου τοῦ ἔργου τούτου δυνάμεθα ἐν συνόψει, ν' ἀνακωινώσωμεν τὰ ἑξῆς: Ὁ Στάνλεϋ θίγει μετὰ μεγάλῃς συντομίας τὰ γνωστὰ μέρη τοῦ ταξιδίου ἀπὸ Λονδίνου μέχρι Ζανζιβάρης περὶ τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἑλπίδος πρὸς τὰς ἐκβολὰς καὶ τὰ ἐνδότερα τοῦ Κόγκου μέχρι Ἰαμβουΐας, οὕτως ὥστε τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἔργου ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἀκριβῆ περιγραφὴν τοῦ παντελὸς ἀγνώστου ἐσωτερικοῦ μεταξὺ Ἰαμβουΐας καὶ Βαδελάης ἀφ' ἑνὸς, καὶ μεταξὺ Βαδελάης καὶ τῶν γερμανικῶν ἀποικιῶν ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἀφρικῇ ἀφ' ἑτέρου. Μετὰ θαυμασίας διηγηματικῆς δεινότητος περιγράφει ὁ Στάνλεϋ τὴν θλιβερὰν εἰκόνα τῆς ἐν μέσῳ ἀγνώστου καὶ ἀνεξερευνήτου μέχρι τοῦδε δασῶν ὑπὸ λιμοῦ ἀποθνήσκουσας ἐπικουρικῆς καραβάνας. Κατὰ ἑκατοντάδας ἀποθνήσκουσιν οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ ὑπὸ τῆς πείνης, ὑπὸ τῶν βελῶν τῶν ὑποῦλων καὶ δολίων, μέχρι τοῦδε μυθωδῶν νάνων, ὑπὸ τῶν κεντημάτων ἀγνώστων δηλητηριωδῶν ἐντόμων, ἄλλοι δὲ ἀποπνίγονται ἐν τοῖς ὀρμητικοῖς χειμάρροις ἢ ἐν ἀναπεπταμένοις πεδίοις μαχόμενοι πρὸς φαντακὰ πλῆθη. Ἀποκελεισμένον καὶ ἀποκεχωρισμένον ἀπὸ τοῦ Ἑμίν πασσαῦ ὑπὸ μυριάδων ἄρειμανίων Μαύρων καὶ ἐπὶ ὀλοκλήρους ἐβδομάδας μόνον μὲ μόκτης καὶ ῥάγας τρεφόμενον εὐρίσκεται τέλος τὸ κυριώτατον μέρος τῆς καραβάνας ἐγκαταλελειμμένον ὑπὸ τῆς ὀπισθοφυλακῆς του. Ὁ Στάνλεϋ ἀναγκάζεται νὰ ἀφήσῃ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἀπειρηκτάς ἐν τῷ «πεδίῳ τῆς λιμοκτονίας» καὶ νὰ ἀπάρῃ μὲ μόνην τὴν προφυλακὴν πρὸς τὸν Ἑμίν, τὸν ὁποῖον ὁμας καίπερ τρεῖς εἰσποιοῦσας δὲν εὐρίσκει εἰς τὸ ὁρισθὲν καὶ προσυμφωνηθὲν μέρος τῆς συνεντεύξεως Καβάλλι. Δευτέραν ἤδη φορὰν ἀναγκάζεται νὰ διανύσῃ τὸν πλήρη κινδύνων δρόμον διὰ μέσου τῆς ἀγρίας χώρας μέχρι τοῦ «πεδίου τῆς λιμοκτονίας», δευτέραν ἤδη φορὰν ἀναγκάζεται, ἐν παντελεῖ διατελὼν ἀγνοία περὶ τῆς ὀπισθοφυλακῆς, νὰ ὑποστρέψῃ σχεδὸν μέχρι τοῦ Κόγκου! Μετ' ἀνεκδιηγήτων πόνων καὶ μόχθων καὶ ἀγόνων ἐν μέσῳ φωβερωτάτων κινδύνων διανύει αὐτὸς τὸν δρόμον ἀπὸ τοῦ Κόγκου μέχρι Βαδελάης, τέλος δὲ ἀφικόμενος πάλιν εἰς Νιάνσαν τοῦ Ἀλβέρτου μανθάνει, ὅτι σύμπας ὁ πεπολιτισμένος κόσμος διὰ ψευδῶν εἰδήσεων ἤχθη εἰς τὴν πεπλανημένην παραδοχὴν, ὅτι δηδὲν ὁ Ἑμίν ἔχει ἀνάγκην βοηθείας καὶ ὅτι αἱ ὀλίγαι ἑκατοντάδες τῶν ἑταίρων τοῦ Στάνλεϋ εἶναι ἱκανοὶ νὰ ἐλευθερώσωσι τὸν ὑπὸ τετρακισχιλίων στρατιωτικῶν περιστοιχισμένον διοικητήν. Εἰς τοῦτον ὁ Στάνλεϋ κάμνει τρεῖς προτάσεις — οὐκί δύο, ὡς ψευδῶς ὑπὸ τοῦ τύπου ἀνεγράφη — καὶ λαμβάνει ἐν τῷ μεταξὺ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ τὸν ὑπὸ τῶν ἰδίων ὑπηκόων αἰχμαλωτισθέντα καὶ κατὰ τὴν ἀφίξιν αὐτοῦ τοῦ Στάνλεϋ αὐτὸς ἐλευθερωθέντα καὶ βοήθειαν ζητοῦντα πασσαῦν μετὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ Κάσάτη.

Ἡ ἀπὸ κοινοῦ ὑποχώρησις ἀπὸ τῶν στασιασάντων Αἰγυπτίων στρατιωτῶν ἀγεί δι' ἀγνώστων χωρῶν, κατοικουμένων ὑπὸ ἡμίσεως ἑκατομμυρίου ἀγρίων καὶ πόλεμικωτάτων φυλῶν, ἐξηρεθισμένων εἰς τὸν ὕπατον βαθμὸν ὑπὸ τῶν Ἀράβων· κατὰ τὴν πορείαν δ' ἐκείνην ἀνακαλύπτεται θαυμάσιόν τι ὄρος χιονοσκεπές, ἀγνώστον μέχρι τοῦδε, τὸ Ρουβενζόρι. Ὅπως καὶ ἐκ τῶν προτέρων ταξιδίων τοῦ Στάνλεϋ ἡ γεωγραφικὴ ἐπιστήμη ἠρῶνθη διὰ πολλῶν καὶ σπουδαίων ἀνακαλύψεων, οὕτω καὶ νῦν ἡ μετ' ἄκρας ἐπιμονῆς καὶ καρτερίας διεξαχθεῖσα αὕτη ἐκστρατεία ἀπεκάλυψε πολλὰ ἀνεξερευνήτα τέως μυστήρια τῆς «σκοτεινῆς ἡπείρου». Ὁ Στάνλεϋ κατάρθωσε νὰ ἐξερευνήσῃ τὸ πολὺπλοκόν σύστημα τῶν πηγῶν τοῦ Νεῖλου καὶ τῶν ἐνδοτάτων λιμνῶν τῆς Ἀφρικῆς, ἀνεκάλυψε δὲ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ἡπείρου νέον χιονοσκεπές ὄρος, πιδανῶς τὸ μυθώδες «ὄρος τῆς Σελήνης» ὅπερ φέρεται ἐπὶ ἀρχαίων γεωγραφικῶν χαρτῶν, προσέτι δὲ πολλὰς ἀγνώστους φυλάς τῆς Ἀφρικῆς, τῶν ὁποίων ἡ γλῶσσα καὶ τὰ ἥθη πρῶτον ἤδη καθίστανται γνωστά. Τὸ ἔργον λοιπὸν τοῦ Στάνλεϋ παρέχει καὶ πρὸς εὐρυσιν τῶν γεωγραφικῶν καὶ ἐθνογραφικῶν ἡμῶν γνώσεων ἀφθονον νέαν καὶ πολυτιμωτάτην ὕλην, οὐδεὶς δὲ δὲνθηθῇ νὰ διεξέλθῃ αὐτὸ ἀνευ συγκινήσεως καὶ θαυμασμοῦ πρὸς τὸν ἥρωα Στάνλεϋν.

Τεχνητὴ χάλαζα διὰ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ. Ὁ ἐσχάτως ἀποθανὼν καὶ δι' ἐξόχων ἐπὶ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ ἐργασιῶν διακρινθεὶς Γάλλος φυσικὸς Planté κατάρθωσε νὰ παραγάγῃ διὰ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ τεχνητὴν χάλαζαν, κατ' ὅλα ὁμοίαν τῇ φυσικῇ χαλάζῃ. Εἰσαγομένου τοῦ ἀρνητικοῦ ἡλεκτρικοῦ σύρματος μιᾶς ἡλεκτρικῆς συστοιχίας 400 περίπου στοιχείων εἰς τι δοχεῖον πεπληρωμένον ἀλατούχου ὕδατος καὶ τιθεμένου τοῦ θετικοῦ ἡλεκτρικοῦ σύρματος εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ὕγρου, σχηματίζονται πολυάριθμοι φοειδεῖς ὄγκοι, οἵτινες μετὰ μεγάλῃς ταχύτητος ἀκολουθοῦντες ἀλλήλους ἐκπηδῶσιν ἐκ τοῦ δοχείου μέχρι ἀποστάσεως ἐνὸς μέτρου. Συνεπεία τῆς διαβάσεως τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος διὰ μέσου τοῦ ὕγρου συντελεῖται ἀποσύνθεσις τοῦ ὕδατος εἰς σταγόνας ὠριμένου μεγέθους· τὸ ἡλεκτρικὸν ρεῖσμα δεικνύται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐν σχήματι ἀκτινοειδοῦς στεφάνου, ἐκ τῶν ἀκτίνων τοῦ ὁποίου ἐξάλλονται αἱ σφαῖραι τοῦ ὕδατος. Δὲν εἶνε δὲ ἀνάγκη νὰ εἶνε ἐκ μετάλλου τὸ ἡλεκτρικὸν σύρμα, ὅπως παραγάγῃ τὴν ἐνέργειαν ταύτην· ἐν τεμάχιον διωλιστικοῦ χάρτου, ὕγρανθέν δι' ἄλμυρόν ὕδατος καὶ τεθὲν εἰς ἐπαφὴν πρὸς τὸν θετικὸν πόλον τῆς ἡλεκτρικῆς συστοιχίας παράγει τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Ἐκτελούμενου τοῦ πειράματος τούτου ἐν ὑπερμέτρῳ ταπεινῇ θερμοκρασίᾳ, αἱ ἀναπηδῶσαι σταγόνες στερεοποιοῦνται καὶ ἀποτελοῦσι χάλαζαν, κατ' ὁδὸν διαφύρουσαν τῆς συνήθους χαλάζης. Ἐπειδὴ αἱ δυσκολίαι τῆς ἐκτελέσεως τοῦ πειράματος ἐν τοσοῦτον ταπεινῇ θερμοκρασίᾳ εἶναι μέγισται, ὁ Planté μετεχειρίζετο ἀνάλογόν τινα μέθοδον, ἐκτελῶν μὲν τὸ πείραμα ἐν συνήθει θερμοκρασίᾳ ἀλλὰ χρώμενος συμπεπικνωμένην τινὶ διαλύσει ἁλτος (νιτρικῆς καλίας), ἣν ἐθέρμαινε μέχρι τοῦ βαθμοῦ ζέοντος ὕδατος, οὕτως ὥστε αἱ ἀναπηδῶσαι σταγόνες ἀποψυχόμεναι ἐν τῇ περιβαλλούσῃ αὐτὰς συνήθει θερμοκρασίᾳ ἠδύνατο ἀμέσως νὰ προσλάβωσι στερεὰν μορφήν. Τὸ περιέχον τὴν διάλυσιν δοχεῖον ἐτοποθετεῖτο ἐπὶ ὑποβάθρου ἔχοντος ὕψος δύο μέτρων, ἵνα αἱ ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐκείνου καταπίπτουσαι σταγόνες εὐκολώτερον ἀποψύχωνται καὶ στερεοποιῶνται κατὰ τὴν μακρὰν αὐτῶν πτώσιν. Τοιοῦτοτρόπως παρήχθη ἐκ νιτρικοῦ καλίου διὰ τῆς ἡλεκτρικῆς ὁδοῦ χάλαζα τεχνητή.

Κλοπὴ ἀρχαίων κωδίκων. Ἐκ τῆς περιφημοῦ βιβλιοθήκης τῆς Περουγίας ἐκλάπησαν διάφοροι πολῦτιμοι κώδικες. Ἐκ τῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης εἶχε κλαπῇ καὶ ἄλλοτε, πρὸ τινων ἐτῶν, ὁ περιέχων τοὺς λόγους τοῦ Κικέρωνος κώδιξ, πρὸς ἀνέρεσιν καὶ ἀνάκτησιν τοῦ ὁποίου προετέθη ἀμοιβὴ 100 000 φράγκων.

